

maar bang wanneer ik naar de levenloze machines keek, naar de mannen die plotseling mijn werknemers waren (en in die tijd waren dat er niet meer dan zeven) en wanneer ik in de kleine kamer kwam die in die tijd als kantoor dienst deed, en het heet wel of ik al die facturen, opdrachtboeken en kwitanties nooit zou begrijpen. Maar langzamerhand begon ik ze te begrijpen, mede dankzij jouw hulp, jouw raad en tenslotte jouw deelgenootschap. Zo werd het onze gemeenschappelijke firma, en elke onenigheid hebben we opgelost omdat we dat wisten. Herinner je je nog hoe we destijds tegenover elkaar stonden: ik moest in de oorlog vechten en jij moest de hele verantwoording alleen op je nemen. Ik in uniform, jij in overall met de schuifmaat in je hand. Toen heb je maar één zin gezegd: 'Maak je geen zorgen' en vaak als ik in de onderzeeër diep onder in de zee voer en bang was dat op elk moment een torpedo de wanden zou kunnen openslijten, vroeg ik me af wat je daarmee bedoeld had: Geen zorgen om de firma of om mijn leven. Ik weet nu dat je allebei tegelijk bedoelde. Onder water heb ik geleerd wat kameraadschap betekent, wat het betekent wanneer allen één zijn en niemand een vijand van de ander, in het gevecht tegen de machines, die moesten doorlopen als bij de firma: de machines betekenden ons leven. Stilstand betekende de dood. En na de oorlog, toen het goed ging met onze firma en wij in de zevende hemel verkeerden, toen we de concurrentie voorbijstreefden omdat wij de betere motor onder de motorkap hadden en twee betere kapiteins aan het stuur, toen heb ik vaak teruggedacht aan die tijd in de onderzeeër. De tijden waren weliswaar beter geworden, maar de strijd was harder en naar spoedig bleek te hard geworden. Een torpedo werd op ons en onze firma afgevuurd in een tijd dat alles er toch zo vredig uitzag en er geen gevaar meer dreigde. En toen ik eergisteren de garage binnenkwam en de mannen zag die onze werknemers waren, de machines die niet meer liepen, de opdrachtboeken waarin nooit meer iets zou worden opgeschreven, toen herinnerde ik me het moment waarop mijn vader tegen mij zei: 'Meer kan ik je niet nalaten, maar ook niet minder. Maak ervan wat je kunt.' We hebben er veel van gemaakt. Nu is er niets meer. Stilstand betekent de dood. Vandaar deze regels. Hoelang ik ook naar andere gevoelens gezocht heb, ik kon er geen vinden. Ik vraag je mijn vrouw te groeten, voor wie ik geen woorden heb kunnen vinden. Al het overige volgens ons contract. Met vele groeten en beste wensen voor de rest van je leven. G...' Kan ik niet lezen G... Geer Heel onduidelijk

Oi Zelfmoord
Sakko Maarerisniksvantezien
Oi Misschien vergiftiging Dan zie je er niks van
Sakko Moeten we aangeven
Oi Waarom Gaatonstochniksan
Sakko Hebjegelijkin Maarenmooieauto
Oi Zullenwe Niemanddiehetziet
Sakko Denkje Moeten we voor een ander nummerbord zorgen
Oi Merkt toch niemand
Sakko Mijnietgezien Hebbenzeonstochzo
Oi Waar is de brief Laat me het adres eens zien
Sakko Welke brief
Oi Diejenethebtvoorgelezen
Sakko Ikenbriefvoorgelezen Jedroomt
Oi Nou ja
Sakko Nou nog mooier Een brief Aan wie dan Heb nog nooit een brief geschreven

10 DE PROEF WORDT GESTAAKT

Oi (*sprekend over wensen bijvoorbeeld*)
Ik heb een heel bescheiden
Maar dat blijft een vrome
Hij is de vader van de gedachte
Ik heb een geheime
Mijn juiste juiste plaats is vrij
Morgen komt Sinterklaas Op het lijstje
Als een ster uit de hemel valt
Als twee mensen tegelijk hetzelfde woord zeggen
Als ik een wimper van mijn hand blaas
De vlucht van de wimper hoe poëtisch
Ik heb er nog één over
Hij is de vader van de gedachte
Vrede vrede ben tevreden Over alles in de wereld
Sakko Je moet wassen zei ik Hij moet glanzen
Oi Glanzen Wordt toch weer vuil
Sakko Anders tast 't de lak aan Begrijpjedatniet
Oi Jij wel zeker Weet niet eens waar de naam vandaan komt
Sakko Welke naam
Oi Mercedes man
Sakko Is gewoon maar een naam
Oi Is de naam van de dochter van de eerste koper van een Mercedes
Sakko Hoe weet je dat
Oi Van een vriend die ik had Beetje ouder dan ik Die was bij de vakbond of zoiets en die wist dat
Sakko Heeft je wat op de mouw gespeld Hé met de lap niet met de borstel Dan kras je 'm
Oi Mercedes betekent namelijk Maria's Genade Voor de Bevrijding van de Gevangenen
Dat is Spaans Weet ik ook van hem
Sakko Watkanmijdschelen Ruitenwissers omhoog
Oi Die had namelijk een vreemde afwijking Een tic met kanker Bouwde altijd zijn woonkamer om tot een dokterswachtkamer en dan moest ik verpleegster spelen Kwam ie binnen en wou de dokter spreken Die is er niet zei ik En dan wou hij zijn diagnose zien Die mag ik u niet geven zei ik dan Dan ging ie zitten en zei Ik wacht op de dokter En vertelde steeds maar weer over Mercedes Daar had zijn vader gewerkt Ook voor de vakbond En maar kankeren op Mercedes Die hadden hun geld altijd aan de oorlog verdiend Motoren voor onderzeeërs hadden ze gemaakt in de eerste de tweede en ze maken ze nog En elke keer dat er weer één zink en de lijken rondreven verdienden ze weer wat Dat zei ie terwijl ie zat te wachten tot de dokter kwam en ik steeds weer moest zeggen dat ik zijn diagnose niet kon geven Luister je niet
Sakko Ben bezig Die kerel interesseert me niet Dat is toch pervers
Oi Weet jij ervan Ik vond het vaak reuze spannend Was tenminste niet zoals meestal Erop en erin en klaar Op het end liet ik hem dan de diagnose toch zien Hij had er zelf al op gewed wat erin zou staan Kanker ongeneeslijk nog tien weken op z'n hoogst En dan was ie dolgelukkig Hoefde hij niet meer aan werken te denken Niet meer aan zijn vrouw en zijn kinderen Niet meer aan volgend jaar Dolgelukkig Dan legde ie me op de onderzoekstafel en neukte me En daarna liep ie naar buiten Alsof hij de praktijk uitliep Maar de volgende keer weer over Mercedes Hoe die hun geld verdiend hadden met die motoren en dat terwijl ze alleen maar een autofabriek waren Terwijl hij op de dokter zat te wachten Zat ie zo te praten Nu weet je 't
Sakko Hou nu eindelijk eens je bek Wat gaat mij die onderzeeërfantast van je aan Kanker heeft toch iedereen Dat soort gosers zet altijd

een grote bek op tegen alles en iedereen maar ontslag nemen doen ze ook niet Zulke klootzakken ken ik toch Voor het leven benoemd en maar kankeren Lijken uit onderzeeërs en Mercedes verdient eraan Maria's Genade of weetikveel
Oi Wat sta je daar nou te schreeuwen man
Sakko En nog pervers ook Verpleegstertje spelen Omdat ie anders niet klaar komt
Oi Wat weet jij daar nou van
Sakko Wil er ook helemaal niks van weten Van vroeger en vroeger
Oi Heb 't je alleen maar verteld vanwege de naam van Mercedes Dacht dat 't je interesseerde
Sakko Dat doet 't niet Wil ik geen woord meer over horen Geen woord
Oi Wat heb je nou
Sakko Schei uit Je geklets hangt me de keel uit 'Alsjeenwensmochtendoen Daar staat een Mercedes Erin zit een man die Gerhars heet of zoiets' Ik word er duizelig van 'Steekappel autotelefoon' Maar als ik dan Bijna ben je weer weg of bedenkt Wat nieuws 'U-boot Kanker' weetikveel
Oi Wat wil je dan
Sakko Gaat je niks aan
Oi Weetikal Tien jaar Leger 'Heb ik mijn discipline Wat moet ik met mijn tijd Geef mijn broertje een video cadeau Tralala Was zo mooi in de verwarmingskelder Als een neger En nu weet ik niet wat ik met mijn tijd moet beginnen Alles lijkt wel een eeuwigheid Discipline heb ik nodig Tien jaar onder het vaandel Hoef ik niet de hele dag uit het raam te kijken' Ja ja Moest 't gewoon doen Om de tijd te doden Ze zouden je kop d'raf moeten schieten daar Zit toch niks in Bom erop en klaar Weg met wat niet weet wat het moet doen
Sakko Maar jij weet precies wat je wil En je bent nog niet eens een echte vrouw Op de onderzoekstafel met iemand van de vakbond Maar hier sta je je de hele tijd aan te stellen Blijf af van die ruitenwissers Je buigt ze nog krom Blijf af zei ik
Oi Zeg ik ook als iemand bij me komt en zo over z'n werk uithuilt Heb je geen ogen in je kop Ziejedanniks
Sakko Ziewelwat Maarnietjou Houmevast Maarpraatnietzodeheltijd DanhoefiknietBangtezijn Benik alsik het ben Anders niet
Oi Wat weet je d'r van Van wat anders Kooi in je kop En erin laat iemand zijn armen hangen Wat jij moet doen Steel iets Ga de bak in Ben je opgesloten Heb je een reden om te blijven waar je bent
Sakko Oi
Oi Rijtoehweg als je 't zat bent
Sakko Oi Luister toch
Oi Rij toch weg
Sakko Begin je alweer met je wegrijden Waarmee dan
Oi Met die klote Mercedes man
Sakko 't Zit me tot hier Alles moet weg Hier en hier en hier
Ben je gek Schei uit Je maakt 'em nog kapot
Zo rijdt ie helemaal niet meer
Sakko Wat niet bestaat kan niet rijden
Dat hoort zo Ik speel niet meer mee

11 DE PROEFPERSONEN NE- MEN DE PROEF OVER

Sakko Nouisied'rweer
Oi Weiserweer
Sakko Dieindeauto Metdebrief Ziejedanniet
Oi Ikziehemwel Kijktieraar
Sakko Misschienisiedood
Oi Doodniet Beweegttoch Ziejedanniet
Sakko Beweegtja (*roept*) WatdoetdeFIRMANou
Oi Zegtniks Misschienheeftiepanne
Sakko Nietmetdeauto Misschienwilieat Gaereensheen